

# REFERAT

Tema for møte: **Nasjonalt geodataråd**

Dato: **20.september 2022**

Sted: Kartverket, Oslo

Referent: Kartverket v/sekretariatet

Kopi til: Kommunal- og distriktsdepartementet

## Til stede:

|                     |   |
|---------------------|---|
| Roar Skålin (leder) | Meteorologisk institutt                   |
| Agnes Landstad      | Forskningsinstituttens fellesarena/Abelia |
| Arne Bjørn Mildal   | Norges vassdrags- og energidirektorat     |
| Einar Vik Arset     | Kystverket                                |
| Hildegunn Norheim   | Norsk institutt for bioøkonomi            |
| Johnny Welle        | Kartverket                                |
| Jorunn Kragset      | Geomatikkbedriftene og Norkart            |
| Kristin Barvik      | Sandnes kommune                           |
| May Britt Myhr      | Norges geologiske undersøkelse            |
| Øyvind Husby        | IKT Norge                                 |

## Forfall:

|                     |                                |
|---------------------|--------------------------------|
| Dina Johanne Lefdal | Vestland fylkeskommune         |
| Mona Høiås Sæther   | Trondheim kommune/Geoforum     |
| Trygve Sparr        | Forsvarets forskningsinstitutt |

## Gjester:

|                    |                         |
|--------------------|-------------------------|
| Katarina de Brisis | KDD (Sak 09)            |
| Timothy Szlachetko | KDD (Sak 09)            |
| Gjermund Lanestedt | Agenda Kaupang (Sak 04) |
| Laila Løvhøiden    | Kartverket (Sak 07)     |

## Sekretariat:

|                 |            |
|-----------------|------------|
| Erik Perstuen   | Kartverket |
| Arvid Lillethun | Kartverket |

## Velkommen og referat

Rådets leder Roar Skålin ønsket velkommen og kommenterte deltagelse. Tre personer har gått ut av rådet, Sigurd Heier, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Sverre Pavel, Finnmarkseiendommen, og Knut Bjørgås, Digitaliseringsdirektoratet. KDD har p.t. ikke oppnevnt nye medlemmer.

Referat fra forrige møte 31.5 er tidligere sendt ut. Det var ikke kommentarer til referatet.

## Sak 08/2022 Tilgang til detaljerte dybde data

Innledning ved Einar Arset, Kystverket, se presentasjon

- a. Einar Arset innledet om Kystverkets ansvar og oppgaver og hvordan ulike former for geografiske data utnyttes i ulike deloppgaver. Kystverket har ansvar for sikker sjøvei, og miljøberedskap, los-ordningen, mv, og drifter også fyr, merker, mv. Kystverket tilbyr data om farleder, ankringsområder, havner, skipstrafikk via AIS, og Kystverket har også Barents Watch som samordner et tilbud av data til brukere i kyst og havforvaltning. Kystverket har et eget rom-program for å sikre satellitter til overvåking av skipstrafikk gjennom AIS-tjenester mv.
- b. Kystverket innledet videre om behovet for detaljerte dybde data for å sikre bedre grunnlag for sikker ferdsel med båter i næringstrafikk og også for fritidsflåten. Båter blir stadig større og stikker dypere, og oppdatert og detaljert dybdeinformasjon er viktig. Detaljerte dybde data er viktige i forbindelse med plassering av navigasjonsinstallasjoner, utdypingstiltak, tiltak for å forbedre havner mv. En svært stor andel av godstrafikk i Norge går sjøveien, og det er avgjørende for effektivisering og sikker frakt å ha bedre dybde data tilgjengelig.
- c. Dagens prosedyrer for å få tilgang til data tar lang tid og det oppstår farlige situasjoner, bl.a. i redningsoperasjoner knyttet til store skip, som Viking Sky, at en ikke får ut data pga. lang saksbehandlingstid i Forsvaret. Det er ønskelig med effektive prosedyrer for å få tilgang til detaljerte dybde data.
- d. Det blir stadig bedre tilgang på crowd sourced data via Olex, og dybde data blir bedre med større dekning. Det er et problem at slike alternative data benyttes- det er uautoriserte data.
- e. Det kan oppstå problemer med ulike grunnlag når los får tilgang til skjermede og bedre data, mens kaptein sitter på et mindre detaljert dybdegrunnlag. Den generelle losplikten innenfor grunnlinjen gjelder fartøy over 70 meter, passasjerfartøy over 50 meter og fartøy med farlig last. Siden 2/3-del av lospliktige seilaser har eget farledsbevis og ikke benytter los, er dette en stor utfordring.
- f. Det er uheldig at det ikke kommer en avklaring fra Forsvaret. Saken har versert i en del år, høringsfrist for ny forskrift var ved årsskiftet 2021/2022

Kommentarer;

- a. Det bygges opp et parallelt uoffisielt tilbud. Tilbudet fra Olex bør få konsekvenser for tilbudet av data og rutinene knyttet til tilgang på detaljerte dybde data. Det bør settes ned regler for tilbudet fra Olex og bruken av slike data.

- b. Rettigheter og bruk av crowd sourced data er problemstillinger som også finnes for andre datatyper, f.eks. ledninger.
- c. Det er ønskelig med fornyet kontakt med Forsvaret for å forklare behov og konsekvenser, samt få avklart status når det gjelder forskriften
- d. Det er mål i geodatastrategien knyttet til tilgang til bedre data for krise og beredskap, sektorbehov mv. Det er viktig å fremme dette i et skriv til KDD
- e. Det ble påpekt fra Einar Arset at høringsforslaget går for åpnere data ned til 30 meter, men hvis dette ikke blir besluttet, så kan også 10-15 meter gi en viss merverdi
- f. Det kan oppstå uklare situasjoner ved kartlegging av dybde i elv som treffer hav. Hvor går grensene, og hvilke regler gjelder hvor?

#### **Rådets oppsummering:**

- Forskrift om opptak og bruk av informasjon om bestemt angitte bunnforhold, ble sendt på høring høsten 2021. Høringen står med status «ferdigbehandlet» hos Forsvarsdepartementet.
- Manglende forutsigbarhet om den endelige ikrafttredelsen og innholdet av forskriften, gir stor usikkerhet rundt fremtidige satsninger og tiltak med betydning for sjøsikkerheten og fremkommeligheten for fartøy, så vel som for forsknings- og næringsaktiviteter i norske sjøområder.
- Geodatarådet vil gi råd til KDD om å søke snarlig avklaring overfor Forsvarsdepartementet om når forskriften kan forventes implementert, samt hvilke endringer som eventuelt kan bli aktuelle basert på høringen og andre forhold.

## **Sak 09/2022 Utredning av dataøkonomien i offentlig sektor**

Innledning ved Katarina de Brisis, Kommunal og distriktsdepartementet, se presentasjon

de Brisis delte sitt innlegg i følgende tematikk:

- «Utredning av dataøkonomi i offentlig sektor», utført av Agenda Kaupang (AK) på oppdrag fra KDD. Hun presiserte at konklusjoner og anbefalingene som ble gjengitt er fra rapporten (AK sin rapport er lagt tilgjengelig i Teams)
- Departementets videre oppfølging av rapporten
- Litt om ODD-høringen og videre behandling samt litt om hva som skjer i EU

de Brisis gjennomgikk bakgrunnen for- og formålet med utredningen AK har gjennomført. Hun refererte videre de viktigste funnene og anbefalingene i rapporten.

Fra diskusjonen:

- HN påpekte i tilknytning til figur som viser oppgavene som inngår i prosessene, at dataforvaltning ikke var tatt med på en tydelig måte og at dagens fellesløsninger har betydelig teknisk gjeld og manglende finansiering som bl.a. er problematisk også i forhold til evt. nye krav iht. ODD.
- JW kommenterte at det snakkes mye om at data skal være enkelt tilgjengelig, som antyder sentralisering og fellesløsninger. Det man burde snakke om er en bedre arkitektur – hvor er masterdata for ulike tema ligger hos ulike dataeiere som f.eks. NGU og Kartverket.

de Brisis viste til at det er gjennomført offentlig høring av KDD sitt forslag til implementering av ODD-direktivet i norsk rett. Det kom inn mer enn 50 høringsuttalelser og departementet har gjennomgått disse, men saken har foreløpig ikke vært oppe til politisk behandling. Hun dro videre opp litt rundt sannsynlige konsekvenser av i første rekke ODD, men nevnte også DGA (Data Governance Act), Data Act og HVD (High Value Data). Her er det frister for innspill 01.11.2023.

Rådets leder spurte innen når evt. råd rundt disse sakene burde gis fra Nasjonalt geodataråd. de Brisis antydte at råd knyttet til AK-utredningen bør sendes i løpet av høsten og rundt EU-sakene rundt årsskiftet.

#### **Rådets oppsummering:**

Rådet følger opp med en bredere diskusjon rundt temaene i neste møte.

### **Sak 11/2022 Utredning om grunndata (kjernedata)**

Innledning ved Gjermund Lanestedt, Agenda Kaupang, se presentasjon.

Innledning

- Lanestedt gikk gjennom konseptet grunndata, hvordan geografiske data ikke bør behandles separat, men som del av et nasjonalt grunndatakonsept sammen med andre data-domener. Videre at Norge vil bli påvirket av EU og nye regelverk. Se ppt for utfordringer og problemstillinger.
- Pekte også på en parallell utvikling i Danmark og Sverige
- Pekte på at data vil koste mye, og at en framover må bruke mye mer midler på data og datakvalitet og at fokus må rettes mot data og ikke bare fellesløsninger.

Diskusjon rundt ulike forhold.

#### **Rådets oppsummering:**

- Det var støtte for synet om at det bør fokuseres på data og ikke bare fellesløsninger, dvs systemer og organisasjon.
- Det ble påpekt at bildet som tegnes er stort og at det trengs svært langsiktige tiltak for å realisere en slik governance-struktur for geografiske grunndata. Det kan være nyttig å få et slikt grovt bilde for strategisk å sette geodata på kartet knyttet til diskusjonen om hvilke nasjonale felleskomponenter Norge skal ha.
- Men samtidig ble det pekt på ønsket om å være mer konkret og kortsiktig ved peke på muligheter for å realisere forbedringer i et mer kortsiktig perspektiv,

Det ble også pekt på behovet for å sortere i ulike typer data knyttet til – hvem har ansvar for hva. En tydeligere avklaring mellom etater, kommune mv er viktig i videre realisering og utvikling.

## Sak 07/2022 GEOSATS 2024 - status

Laila Løvhøiden Kartverket

Se bakgrunnsnotat og presentasjon i Teams

Innledning;

- Kartverket sammen med NVE, NGU og NIBIO har utarbeidet utkast til satsningsforslag. Struktur på forslaget ble gjennomgått. Det har vært aktive medvirkningsprosesser mellom aktørene i arbeidet. NVE har klargjort at en har fått signaler om ekstra midler til naturfarekartlegging via OED og at en ikke ønsker å delta i en parallell søknad. Dette vil påvirke alle de tre casene, men særlig case 1. Med færre interessenter i satsningsforslaget må Kartverket vurdere om det er hensiktsmessig å levere en søknad i 2022 for behandling i 2023.

Diskusjon

- NVE presiserer at det er sannsynlig at midler fra eget departement vil kunne gi stor satsning og betydelige resultater. NVE presiserer en vil samarbeide med andre aktører ved behov.
- Det ble påpekt at det er ønskelig at NVE går aktivt inn i Geovekst (på nasjonalt nivå) slik at en kan understøtte etablering av grunndata, FKB, høydedata mv som er vesentlige for modellering av naturfare mv, samt at NVE også sørger for å delta i å understøtte nødvendige nasjonale fellesløsninger for forvaltning og distribusjon av grunndata som NVE er avhengige av i sin analyse- og temakart-produksjon.
- NIBIO ser at dette at NVE trekker seg ut vil svekke prosjektsatsningen og ser at realisme i å få satsningsforslaget gjennom blir mindre. Ut fra slike vurderinger trekker også NIBIO seg fra satsningsforslaget.
- NIBIO trekker fram at Kartverket har kjørt en god og inkluderende prosess mot øvrige etater – dette ble applaudert.
- Det ble pekt på at tiltaket «forenkle dataflyten inn og ut av kommunens systemer», legger opp til standardiserte og felles metoder og fellesløsninger og at dette bør være i fokus også ved en eventuell søknad for 2025. Samtidig blir det pekt på at bruken av case fortsatt er relevant, fordi praktisk nytte og brukervinkling kommuniserer bedre mot beslutningstakere på politisk og strategisk nivå.
- Kartverket vil vurdere hvordan en ønsker å forme en eventuell søknad for 2025, eller om en skal vurdere alternative løsninger for å sikre drift og utvikling av prioritert datagrunnlag og fellesløsninger.

### Rådets oppsummering:

Rådet tar konklusjonen til etterretning.

## Sak 12/2022 Finansiering av fellesløsninger

Det er i tidligere møter gitt et bilde av en utfordrende situasjon knyttet til finansiering av fellesløsningene i den geografiske infrastrukturen. Det var ikke tid til innledning ved Kartverkssjef Johnny Welle, men problemstillinger hadde blitt behandlet også i tidligere saker i møtet. Tre innlegg ble derfor prioritert; Perspektiver fra privat bransje

Jorun Kragset, Geomatikkbedriftene (GB):

Hun understreket at GB står samlet bak behovet for fellesløsninger fra det offentlige – det er helt sentralt for næringsaktørene. Videre understrekte hun at kvalitet på data og god dataflyt er svært sentralt. Hun viste også til at det er konkrete problemstillinger mht. en del etterspurte data, her nevnte hun at det fortsatt er store utfordringer knyttet til plandata.

Avslutningsvis ønsker GB at tidligere praksis med dialogmøter privat-offentlig bør tas opp igjen.

Øyvind Husby, IKT Norge

Husby framhever at IKT Norge representerer svært bredt, både større firma, mindre firma og forskningsaktører. IKT Norge arbeider for forutsigbare og gode rammebetingelser for digitalt næringsliv.

Husby framhevet viktigheten av et godt samarbeid offentlig-privat, og behovet for god/økt sikkerhet knyttet til datadistribusjon, sett opp mot dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Det ble også framhevet at tilgang til gode geodata er viktig for en effektiv byggenæring. Husby framhevet også nytten av større fellesløsninger.

Husby orienterte om møter med alle partiene senere i høst, der strategiske forhold knyttet til digitalisering og IKT-aktørens rolle vil bli diskutert.

Det ble oppfordret fra JW og RS å ta med budskapet om behovet for å sikre nasjonale fellesløsninger – fellesdata og felleskomponenter - for geografiske data inn i disse møtene.

Agnes Landstad, Forskningsinstituttene fellesarena/Abelia

Landstad framhevet at forskningsinstituttene har betydelig forskning innen beredskap – det betinger god tilgang til geografiske data.

Det er flere store brukere av data, bl.a. Nibio, som har behov for en lang rekke geodata om vind, bølge, klima mv. En trenger både rådata og bearbejdede data. Det er viktig at en sikret forskningsinstituttene gode data og tilgangsmuligheter. Særlig må det sikres at vilkår for bruk av data i innovasjon virker stimulerende og ikke virker begrensende på bruk, bl.a. hos småbedrifter/oppstartsbedrifter.

Landstad framhevet også at et eventuelt nasjonalt prioriteringsråd for data og fellesløsninger bør ha representasjon fra IKT-Norge.

**Rådets oppsummering:**

Rådet tar med innspillene fra forskning og privat bransje i det videre arbeidet med finansieringsløsninger. Det er aktuelt å be om et møte med politiske ledelse i løpet av høsten. Her bør vurderingene til kommunal sektor og privat bransje være sentrale.

## **Informasjonssaker**

### **Eventuelt**

Ingen saker under eventuelt.

**Neste møte** er 22.november kl 9.00-12.00 på Teams.

- Aktuelle saker:
  - Råd til KDD om tilgang til detaljerte dybdedata
  - Råd til KDD om utredning av dataøkonomien i offentlig sektor og om implementeringen av ODD i norsk lov
  - Kåring av vinnere av «Gode eksempler 2022»